

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

M. Antonij Maioragij|| Orationes|| Et Praefa-||tiones

Majoragio, Marcantonio

Monasterii VWestphal., 1599

VD16 ZV 10313

XIIX. Cum Mediolano discessurus esset, ad auditores suos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68843)

ORATIO XVII. 395

bit. Ingens enim, ut video, gloria longo labori comitatur. O factum egregium, & ab omnibus vobis imitandum, Iuvenes! O summe Parens, & omnium conditor Deus, hac vota mea, quae tibi sanctissime nuncupo, fac ut rata sint! Fac, ut hanc nobilissimorum adolescentium consociationem, virtutum omnium amore flagrare videam. O felicem ac beatam istam aetatem vestram, Iuvenes, si, relictis voluptatibus, & quaecumque vobis infamiam possunt ac dedecus apportare, unam honestatem, & literarum gloriam ac splendorem amplexi fueritis! Quod, nescio, qua permotus animi diuinatione, futurum confido.

CVM MEDIOLANO DISCESSVRVS ES.
set, ad Auditores
suos.

ORATIO XVIII.

Duturni laboris, Auditores, quo publica quidem utilitatis gratia, sed inutili mihi diligentia, sum his temporibus vsus, in hac (ut verè dicam) non satis for-

fortunata ciuitate, finem hodiernus dies attulit: ne
 enim posthac ex hoc loco, more solito, me quisquam
 summos authores, Tullium ac Demosthenem interpre-
 tantem, atq; officio meo studiosè inuigilantem, fortis-
 se vnquam audiet. Decretum est enim iam pridem mi-
 hi, quod vos omnes iam audiuissete existimo, ciuitatem
 hanc derelinquere, sedesq; alias & vitæ conditiones
 inuestigare. Quamobrem meas partes esse duxi, vobis
 hac extrema oratione discessionis meæ causas aperire,
 simulq; ostendere, quantum huic ciuitati debeam,
 quantumq; vos omnes colam ac obseruem. Ac pro-
 mium illud vos intelligere sanè peruelim, me non in-
 gerrimi Senatus nostri causa, qui me, quod quisque
 cile iudicare possit, & vehementer amat, & certam
 beneficijs suis, & priuatis, & publicis, dignitatem me-
 am amplificat, discedere statuisse: sed partim tempo-
 rum iniuria, partim etiam quodam consilio meo.
 Nam cum grauissima Senatus auctoritate diligenti-
 sime prouisum esset, vt non imperitos iuuentus nostra
 disciplinarum ferè omnium Professores haberet: cuius-
 modi tempora secuta sunt, vt non iam doctrina, sed
 rei militaris peritis premia proponere, ac stipendia
 persolvere necesse sit, Itaque rectissime illi facere ve-
 dentur hoc tempore, qui de publicis premijs despera-
 tes, aut priuatam sibi viuendi rationem eligunt, aut
 patrijs sedibus derelictis, alias sibi conditiones & pro-
 uincias querunt, vbi nec Bellonæ nec Martis nomen
 audiatur. Nam quis non videt, eam redactam esse ci-
 uitatem nostram, vt non solum iam ararium omnino
 no sit exhaustum: sed etiam omnium ferè priuatum

domus exinanita? Quod nisi Deus aliquis, ex improviso apparet (vt in Tragædijs fieri solet) ab impendentibus miseris eam liberet, vereor ne vehementius etiam affligatur. Sed hac ille viderit, qui cœlestia maxime procurat, deinde in terris, quæ ad homines pertinent. Ego certe, si quis vnquam amator patriæ fuisse perhibetur, & qui pro ea, in qua natus & altus est, Republica non opes solum ac fortunas, sed ipsam etiam si sit opus, vitæ profundere paratus sit, vt eam ab imminentibus malis & calamitatibus liberet: ex eorum esse me numero profiteor, qui neq; Codro Atheniensi, neq; Thebano Menecheo, neq; Romanis Decijs cessuri sint. Sed cum eum esse Reip. statum videamus, vt nihil ei neq; nostra opera, neq; consilio prodesse, aut opitulari possimus: stultum est, in ea diutius commorari: cum præsertim alibi commodius esse liceat: ac nõ eam potius Teucro vocem vsurpare, quam Tullius ait ad omnem rationem accommodari posse: Patria est, vbi cunq; est bene. Quod neq; male dixisse videri potest

Cic. 1. Tusc. in fine.

Tusc. Qu. 5. p. 249. 2

Fastor. 1.

Ouidius:

Omne solum forti patria est, vt piscibus æquor,
Vt volucris vacuo quicquid in orbe patet.

Hinc illa diuini Socratis sapientissima responsio, qui, cum aliquando, Cuiatem se esse diceret, interrogaretur: Mundanum se esse respondit. Totius enim (vt ait Tullius) mundi se incolam, & ciuem arbitratur. Quippe nouerat ille Philosophorum præstantissimus, Animal hoc prouidum, sagax, multiplex, acutum, memor, plenum rationis & consilij, quem vocamus hominem, præclara quadam conditione generatum

Tusc. Qu. 5. pag. 249:

ratum

ratum esse à summo Deo, vt globum hunc totius celi
 medium tueretur, quæ terra dicitur, non vt hanc aut
 illam tantum partem tenere necessitas aliqua cog-
 ret: sed vt omnes terrarum orbis regiones, si libuisset
 ei, peragrarè posset. Itaq; multos accepimus, suam rem
 bene gessisse & publicam patria procul: multos, qui do-
 mi et atem agerent, propterea fuisse improbatos. Non
 qui nunquam à patria sua discedunt, ij profecto mi-
 hi spongijs ac lepadibus persimiles esse videntur:
 quæ, quoniam sentire creduntur, à quibusdam inter
 animalia numerari solent: sed cum ab eo loco, cui se-
 mel natiuis testis adhaeserint, auelluntur, non ita mo-
 to post intereunt. Quid ergo? Nonne Zoophytis istis
 (vt Aristoteles appellat) ij similimi sunt, qui natiui
 locorum sciunt, nisi in patria sua, viuere? At qui longe
 aliter sensere Pythagoras, Plato, Democritus, Anaxa-
 goras, alijq; penè innumerabiles Philosophi, qui atq;
 suas in perpetua peregrinatione consumpserunt. Quis
 quoddam ex nobilissimis Philosophis plurimos accepimus,
 semel patriæ fines egressos, domum nunquam reuer-
 tisse? Ita Xenocrates, Crantor, Arcesilas, Lacedæ-
 monius, Aristoteles, Theophrastus, Zeno, Cleanthes, Chryso-
 stomus, Antipater, Carneades, Panætius, Clitomachus,
 Philo, Antiochus, Posidonius, infinitique alij.
 Quis igitur non hos imitari potius velit, quam istos
 inertes ac desides, qui tanquam claudi sitores, in
 cochleæ perpetuò domi sedent, neque vnquam agerem
 sui fines egrediuntur? Hæc est medijs fidius res be-
 mine libero dignissima: Varias lustrare provincias atq;
 regiones, celebres inuisere ciuitates: multarum na-
 tionum

Cic. 5. Tus.

tionum mores ac vitas ediscere: sinus portus, promo-
notoria, montes, flumina, maria, Chersonesos insu-
las, loca denique, quaecunque sunt insignia, diligen-
tissimè cognoscere, Nihil enim hac prudentia fieri po-
test ornatius. Quare cum Poëtarum ille coryphaeus
Homerus,

à quo, ceu fonte perenni,

Vatum Pierijs ora rigantur aquis.

Ouid. A-
mor lib. 3.
Eleg. 8.

Vlysem suum amplissimis laudibus in caelum ferre de-
creuisset, illū à peregrinatione primò laudauit, vt plu-
rimarum rerum peritissimum ostenderet. Sic enim ab
Vlysis nomine quod inscripsit, Opus inchoauit:

Dic mihi Musa virum, captæ post mœnia Troiae, Od. 1, v. 1.

Qui mores hominum multorum vidit, & vrbes.

Et meritò. Quid enim fuisset Vlyses, si Ithacam illam
suam saxulis asperrimis inhaerentem, tãquam nidum
semper incoluisset? Quid Alexander Magnus, si Mace-
domæ fines nunquam esset egressus? Quid Democritus,
nisi obscurissimam Thraciæ ciuitatem Abderam, patri-
am suam reliquisset? Quis Diogenem Cynicum agno-
uisset, si perpetuò Sinopem, in qua ciuitate natus e-
rat, incoluisset? Anacharsis non in Scythia, sed Athe-
nis cognitus est. Tarquinius Priscus non in patria sua,
sed Romæ regnum adeptus est. Hercules etiam (vt ad
fabulas veniamus) non Thebis Bœotijs, neque in Gra-
cia tantum, sed in extremas Occidentis partes pro-
gressus, atq; erectis ibi duabus columnis sempiternam
gloriam ac diuinos honores acquisiuit. Saturnus, à
sedibus paternis expulsus à filio, non tantum regnum
in Italia, sed etiam diuinitatem adeptus est. Stultum
est

est

est omnino atque inane votum eorum, qui sperant in
perturbata patria, atque etiam in Tranquilla & quieta
multum excellere posse. Scitum est enim ac vul-
gatum illud ex Euangelio: Neminem esse Prophetam

Lucæ 4.

Patria in
grata in ci-
ues suos.

Cic. 5. Tul.
pag. 248. b

Cic. 3. de
Nat. Deor.
Val. Max.
lib. 5. ca. 3.
De ingra-
tis.

acceptum aut honoratum in patria. Nam qui cives,
tam benigni, tam comes, tam candidi reperiri possunt,
quibus non illud Ephesiorum Elogium placeat, de
quo scriptum esse dicitur apud Heraclium Physicum,
de Principe Ephesiorum Hermodoro: quem cum civitate
expellerent, ita locuti sunt: Nemo de nobis vult
excellat: sin quis extiterit: alio in loco, & apud alios
sit. Ita profecto nemo est, qui non velit, cives suos
apud exterarum nationes esse quam florentissimos & cele-
berrimos: presentes vero cum in aliqua re videntur
excellere, vel eis invident, vel aliquaratione con-
vantur expellere. Clarissimus fuit Superior Africanus,
dum in Hispania, dum in Africa, dum in Asia bella-
ret, dum Pœnorum impetum, Annibalis crudelitatem,
Antiochi temeritatem à provincijs Romanorū, à
nibus patrijs, à socijs atque amicis propulsaret: sed
cum Roma in toties conseruata, & victorijs ac triumphis
illustrata patria cœpisset immorari: plurimorum
lumnys, & iniustissimis accusationibus exagitatus,
furori tandem civium cessit, & in villa sua Linterni
mortuus, sepulchro suo tale insit epitaphium inscribitur:
Ingrata patria ne ossa quidem mea retines. Quod
Emilianus Scipio huic virtute similis, rerum gestarum
gloria maior, quo demum splendore, quantâ dig-
nitate, qua celebritate fuit in Africa, dum Cartha-
ginem, Romani Imperij pertinacem amulam, expul-
guit.

gnaret, ac penitus dirueret? quae post hac virtutis admiratione, dum in Hispania Numantiam, decem annos obsessam à Romanis, radicibus euelleret? tamen domum reuersus, propinquorum suorum insidijs interfectus est. Tempus me hercule citius, quam oratio deficeret, si de Themistocle, Alcibiade, Miliade, Cimonè, infinitisq; alijs commemorare velim; qui de patria sua benè, vel potius optimè meriti, tamen cum apud exterarum nationes summam gloriam & honorem adepti fuissent, à ciuibus suis maximas iniurias perpessi sunt. Sed nemo vestrum existimet, me hac ea de causa recensere, vt aliquem à patriæ salute defendenda ac tutanda deterream: hoc enim omnino scelestum atq; impium esset, cum vt nobilissimorum sententia Philosophorum est: Magis patria, quam parentibus, ac nobismet ipsis debeamus: verum vt ostendam: Non debere quenquam nimium dolere aut cruciari, si dignitatem suam in patria diutius obtinere non possit: neque multum iniquo ferre animo, cum ab ea fuerit sibi recedendum. At dicet fortasse quispiam! Quid est, quod tu de ciuibus tuis conqueraris. Quasi verò non ego iam in id proposuerim, me hodie velle declarare, quantum ciuitati debeam. Tantum enim abest, vt quicquam ego de Mediolanensibus viris conquerar; vt etiam eos omnes diuinis propè laudibus exornare contendam, & tantum eis me debere libentissimè fatear & agnoscam, quantum persolvere difficilimum esse videatur. Neq; fuit alia causa, qua me impelleret ad hanc habendam hodierno die coram vobis orationem; nisi vt hac extrema voce mea de hoc loco, quantum fa-

Vide Val. Max. lib. 5. c. 3. affatim hæc narrat.

cultas mea ferret, testatum apud animos vestros re-
 linquerem meam erga vos omnes incredibilem be-
 nevolentiam, vel potius pietatem; vt Mediolanensium
 ciuium, vt sapientissimi Senatus, vt Principum nostro-
 rum immortalia erga me beneficia predicarem, vt o-
 mnium nobilium virorum propensam in me volunta-
 tem extollerem. Nullus enim fuit iam multis annis vt
 arbitror ex ordine meo, cui magis fauerit hac vniuer-
 sa ciuitas, quam mihi. Cuius rei testes mihi sunt om-
 nes, qui hac aduertere solent. Cum enim adhuc essem
 ignotus plurimis, propterea quod quinq; perpetuos an-
 nos dedita opera studia mea occultar am, amplissimi
 praemys nonnulli me ciues inuitarunt, vt filios suos e-
 rudiendos susciperem. Quod cum haud grauate fecis-
 sem, breui tempore tanta nobilissimorum adolescentiu-
 um ad me multitudo confluit, vt vix oneri sustinen-
 do sufficere possem. Subsecutū est postea tempus, quo
 de amicorum consilio ac sententia, publicē legendi pro-
 uinciam à Senatu petere sum aggressus. *Dij boni,*
 quam faciles in fauorem meum totius Senatus ani-
 mos inueni! quam paratos ad amplificandam digni-
 tatem meam! quam promptos ad mihi gratificandā,
 qua comitate, quo vultu, qua hilaritate me excipie-
 bant! Verè hoc iurare possum, Auditores, à nemine me
 penitus eorum, qui publici consilij sunt authores, non
 modo non repulsam tulisse; sed ne asperiore quidem
 verbo me vnquam appellatum. Qua in re non medio-
 crem animo cœpi voluptatem: cum longè maiore apud
 sapientes viros de me conceptā opinionem reperissem,
 quam vnquam non modo sperassem, sed ne cogitarem

quidem. Publicè cepti legere Quid relictum est à Principibus nostris, quod ad augendā & illustrandam gloriam meam pertineret? Ipse nostri Senatus Princeps eximius, Philippus Saccus, quem amplitudinis & honoris causa nomino, iam senio confectus, multis ex ordine Senatorio comitantibus, orationi nostræ primæ interesse voluit, grauisimumq; mihi testimonium eruditionis ac doctrinæ, plurimis audientibus, reddidit: quod item alij multi doctissimi homines approbarunt. Quanta verò fuexit auditorum mihi semper frequentia; non opus est, vt ego commemorem: vos ipsi testes estis optimi. Quinetiam, quod mirum sit omnibus, cum domi meæ discipulos exercerem in declamando, multi Senatores, Iurisperiti, Medici, multi deniq; Principes ciuitatis aduentitabant; cum vt pueros, quib. nihil fieri poterat festiuus, audirent, tum etiam, vt honori meo velificarentur. Quid, quòd etiam magnus hic noster Princeps Alphonfus Aualus, humanissimus & clementissimus: qui non minor apud Carolum Quintum Imperatorem Augustissimū habetur, quàm olim apud Alexandrum Macedonem, Ephestion, apud Scipionem Lelium, apud Octauium Augustum Agrippa, nos domum suam inuitauit, & apparatu munificentissimo ac regio cum discipulis nostris excepit, vt Terentianam Eunuchum eos agentes audiret. O miram tanti Principis modestiam! o prædicandam facilitatem! His igitur tot ac tantis affectus honoribus, quid causæ est, cur non omnes ciues Mediolanenses, vniuersum ordinem Senatorium, omnes Principes nostros, totam denique ciuitatem vehementer amare, colere, celebra-

re debeam? Nam quicquid honoris, gloria, dignitatis, amplitudinis adolescentium Moderator assequi potest; id ego sine controuersia, vel inuidia teste, sum in hac vrbe consecutus. Nihil est quod amplius addi possit, ad meam in hac arte dignitatem. Itaque nunc aliquid mens aspirat, & altiora concupiscit: maiora quaedam tentare animus est. Video Grammaticorum, quae summa est, si cum aliarum liber alium artium gloria conferatur, tenuissimam ac minimam esse gloriam, laborum verò plus quam Herculeos: video nullum esse genus vitae magis molestum, ac turbulentum. Video denique non esse mihi tam speranda maior laus in hac arte, quam verendum, ne, quam hactenus acquisiui, si quid de summo labore ac diligentia amiserò, fortassis amittam. Cum hoc vereor, tum illud etiam non mediocriter pertimesco, ne Respublica nostra propter hos bellum tumultus, qui iam pridem vicinis in regionibus excitantur, grauius perturbetur. Sed absint omnia mala. Bene omnino, bene, inquam, sperandum est: his praesertim tam egregijs & sapientibus Ducibus, ac Principibus nostris, qui nunquam cogitare cessant, & omni diligentia providere, qua ratione fieri possit, ut ne quid Respubl. detrimenti patiatur. Nos verò, quò maxime ardor mentis, & recta (ut opinor) ratio trahit, proficisci decreuimus, & sacrosancta Philosophia Legumque Christianorum adyta perscrutari: quo nullum aliud hominibus à Deis immortalibus maius donum concessum est. Hactenus Praeceptoris partes sustinui: posthac me discipulum diuinarum atque humanarum rerum peritorum fore profiteor. Longè enim praeclearius

clarius esse statuo, Philosophum ac Theologum esse infimum, quam Grammaticorum summum. Nam si hac in parte velim orationis vela tendere, & ostendere, quantum sit excellentior vel mediocris Theologia cognitio, quam exquisita Grammaticarum doctrina: facile probare possem omnibus consilium meum. Sed non faciam. Sinam plerisque Collegas meos errare, & Suum unicuique (quod dici solet) pulchrum esse. Non enim me latet, multos fore, qui me imprudentem, & nullius consilij virum appellent: qui cum in hac ciuitate possem magno (vt ipsi putant) cum honore & lucro, more solito, versari; malim tamen longè minori cum dignitate alibi viuere. Ac me quidem, Auditores, si nihil hac hominum de me existimatione moueri dicam, mentiar profecto: non enim mediocriter me perturbat. Sed tamen nihil erit vnquam tam graue, quod ab hoc me proposito dimouere possit. Video enim quasi ea, quae oculis cernuntur, hanc vitæ commutationem, & vtilissimam & honestissimam mihi futuram. Restat, vt, quoniam explicui vobis omnem consilij mei rationem, vos orem atque obtester, iucundissimi Auditores, vt quem ego semper erga vos animum habui, atque etiam hoc tempore habeo, eundem erga me vos habeatis. En vestrum Maioragium, vobis totum deditum, vestri amantissimum, laudis vestrae cupidissimum, qui, vbi cuique fuerit, modestiam vestram, vestros amabiles mores, summum ingenium vestrum, probitatem, honestatem predicabit. En qui vos, parentes vestros, fratres, propinquos, amicos, vestra demique omnia, magis quam se, quam vitam propriam amat. En qui per-

petuò paratus erit, quibuscunque rebus poterit, vobis gratificari, qui vestri memoriam summa cum benevolentia semper retinebit, qui vos ad cælum summis laudibus semper feret, qui vestram nobilitatem & morum integritatem magnis extollet præconijs. Vbiunque vester hic erit Maioragius, ibi quotidie Mediolanensium laudes personabunt. Vas spero ita gesturos, quemadmodum hactenus fecistis, vt meis laudibus dignissimi esse videamini. Quod quidem facillimè præstabitis, si literarum gloriam, cuius maiores nostri semper appetentissimi fuerunt, etiam vos omni conatu vestro complexi fueritis. Illud in extrema orationis meae parte de me vobis polliceor ac spondeo, Sit Deus ipse, qui cuncta videt, mihi testis, Me, quibuscunque in regionibus fuero, Mediolanensium iuuentuti, quantum facultas mea tulerit, libentissimè fauturum. facturumque vt omnes intelligant, me ciues meos præcipuo quodam amore, singulariq; benevolentia prosequi.